

Klauzurní práce č. 2 (102) konaná dne 11. května 2012

Karel a Anna

Karel, známý kasař, byl odsouzen k 5 letům odnětí svobody za vyloupení trezoru. Při jedné návštěvě ve věznicí se domluvil se svou manželkou Annou, že mu pomůže dostat se na svobodu. V té době již věděl, že půjde na plánované vyšetření do civilní nemocnice. Když odcházel v doprovodu vězeňské eskorty od ošetřujícího lékaře v areálu civilní nemocnice, přitočila se k nim Anna, namířila na eskortu maketu pistole s výkřikem „pusťte ho, nebo vás postřelím“. Protože kolem chodili lidé, kteří by mohli být ohroženi, dal velitel eskorty rozkaz Karla pustit. Následně Karel a Anna opustili areál nemocnice a odjeli připraveným vozem Škoda Fabia poslední vývojové řady.

Otázky

1. Jak právně posoudíme jednání Karla, za které byl odsouzen k 5 letům odnětí svobody a které spočívalo v tom, že pomocí 20 dekagramů výbušniny Semtex otevřel trezor v kanceláři firmy ABC a z trezoru si odnesl částku 5 milionů korun ? Poškozením trezoru byla způsobena škoda ve výši 164 800 Kč. Odůvodněte.
2. Jak právně posoudíme jednání odsouzeného Karla popsané v zadání ? Odůvodněte.
3. Jak právně posoudíme jednání odsouzené Anny popsané v zadání ? Odůvodněte.
4. Jak právně posoudíme jednání velitele eskorty, který vydal rozkaz Karla pustit ? Odůvodněte.
5. Ještě před zahájením trestního stíhání měl být proveden neodkladný úkon spočívající ve výslechu svědka – člena eskorty. Na návrh státního zástupce měl být úkon proveden za účasti soudce. Soudce po příchodu do výslechové místnosti namítl, že se o neodkladný úkon nejedná a uložil policejnímu komisaři, aby se svědkem sepsal úřední záznam o podání vysvětlení. Byl takový postup soudce v souladu s trestním řádem ? Odůvodněte.
6. Usnesením soudce Obvodního soudu pro Prahu 1 byla Anna vzata do vazby. Poslední den lhůty k podání stížnosti připadl na neděli. V pondělí dopoledne předala Anna svoji stížnost řediteli věznice a požádala ho, aby ještě týž den zajistil podání stížnosti

na poštu. Ředitel věznice však na to zapomněl, stížnost byla podána na poštu až ve středu. Jaké procesní důsledky z hlediska podané stížnosti bude toto opomenutí mít? Odůvodněte.

7. Odsouzený Karel po právní moci rozsudku za trestnou činnost uvedenou v otázce číslo 1 podal návrh na obnovu řízení. Navrhl vyslechnout svědka, který měl potvrdit, že trestnou činnost, za kterou byl Karel odsouzen, nemohl spáchat, protože v kritické době Karel nebyl na místě činu, ale jinde. Soud zamítl návrh na obnovu řízení s odůvodněním, že Karlovi bylo jméno svědka známé již v původním řízení, stejně jako okolnost, o které měl svědek vypovídat. Postupoval soud správně? Odůvodněte.

Poznámka:

- 1. U všech závěrů obsažených v odpovědích týkajících se subsumpce případu pod zákonné ustanovení musí být ustanovení přesně citováno (nejen jeho název, ale i číslo paragrafu, odstavce, písmeno, alinea).*
- 2. Při subsumpci musí být provedena konfrontace požadavků obsažených v zákonném ustanovení se skutkovým zjištěním (podobně jako to činí soud ve výroku rozsudku).*
- 3. Závěry obsažené v odpovědích musí být náležitě odůvodněny (např. třeba uvést, proč třeba určité jednání posuzovat jako účastenství ve formě návodu a nikoli jako spolupachatelství).*

ŘEŠENÍ KLP PSANÉ DNE 11.5.2012 /2/102/

1. Karel se v jednočinném souběhu dopustil zvlášť závažného zločinu krádeže § 205 odst. 1 písm. b), odst. 5 písm. a) tr. zák., přečinu nedovoleného ozbrojování podle § 279 odst. 3 písm. a) tr. zák. a poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zák.

Trestného činu krádeže § 205 odst.1 písm.b), odst.5 písm. a) tr. zák. se dopustí, kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, čin spáchá vloupáním, a způsobí tak škodu velkého rozsahu. Horní hranice trestní sazby je 10 let, jedná se proto o zvlášť závažný zločin (§ 14 odst. 3 tr. zák.).

Škodou velkého rozsahu se rozumí škoda dosahující nejméně částky 5 mil. Kč (§ 138 odst.1 tr. zák.). Vloupáním se rozumí vniknutí do uzavřeného prostoru lstí, nedovoleným překonáním uzamčení nebo překonáním jiné jistící překážky s použitím síly (§ 121 tr. zák.). Násilné otevření trezoru za použití výbušniny je tedy vloupáním.

Trestného činu nedovoleného ozbrojování podle § 279 odst. 3 písm.a) tr. zák. se dopustí, kdo bez povolení vyrobí, sobě nebo jinému opatří nebo přechovává výbušninu v množství větším než malém, zbraň hromadně účinnou nebo součástky, jichž je k užití takové zbraně nezbytně třeba.

Karel si bez povolení opatřil 20 dekegramů plastické výbušniny Semtex, se kterou provedl vloupání do trezoru. Výbušninami jsou podle § 21 odst. 1 zákona č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, látky a předměty, které jsou uvedeny v příloze A Evropské dohody o mezinárodní silniční přepravě nebezpečných věcí (č. 64/1987 Sb.). Semtex je víceúčelová plastická trhavina, která se skládá z hexogenu a pentritu. Obě tyto látky jsou v předmětné příloze A. Jde tedy o výbušniny ve smyslu § 279 odst. 3 tr. zák.

Trestný čin nedovoleného ozbrojování je spáchán v množství větším než malém podle § 279 odst. 3 písm. a) tr. zák., jestliže jde o takové množství výbušniny, jehož účinky jsou srovnatelné s účinky jen jedné zbraně hromadně účinné (samopalu, kulometu, ručního granátu apod.). 20 dekegramů trhaviny Semtex postačí k úplné devastaci osobního vozidla, jde tedy o účinky srovnatelné s výbuchem granátu a jde tedy o množství větší než malé (srov. č. 16/2005 Sb. rozh. tr.).

Trestného činu poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zák. se dopustí, kdo zničí, poškodí nebo učiní neupotřebitelnou cizí věc, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou. Škodou nikoli nepatrnou se rozumí škoda dosahující částky nejméně 5.000,-Kč (§ 138 odst.1 tr. zák.). Poškozením trezoru způsobil Karel úmyslně [*přímý úmysl - § 15 odst.1 písm. a) tr. zák.*]. škodu ve výši 164.800,-Kč a naplnil tak znaky trestného činu poškození cizí věci podle § 228 tr. zák. Poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zák. je přečinem, protože jde úmyslný trestný čin, na který trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let.

Skutek je souhrnem všech vnějších projevů vůle pachatele, které jsou příčinou následku významného z hlediska trestního práva, pokud jsou zahrnuty zaviněním. Karel si opatřil výbušninu v úmyslu otevřít s její pomocí trezor. Pomocí výbušniny trezor skutečně násilně otevřel, odcizil částku 5 mil. Kč, přičemž poškozením trezoru způsobil škodu 164.800,-Kč. Všechna tato jednání směřovala k témuž následku (krádež peněz z trezoru). Jedná se proto o jeden skutek a jednání Karla proto posoudíme jako jednočinný souběh zvlášť závažného zločinu krádeže § 205 odst.1 písm. b), odst. 5 písm. a) tr. zák., přečinu nedovoleného ozbrojování podle § 279 odst. 3 písm.a) tr. zák., a přečinu poškození cizí věci podle § 228

odst. 1 tr. zák. Všechny tyto (různé) trestné činy byly tedy spáchány jedním skutkem, tj. v jednočinném souběhu (nestejnorodém).

Tedy Karel :

přisvojil si cizí věc tím, že se jí zmocnil, čin spáchal vloupáním a způsobil tak škodu velkého rozsahu;

bez povolení si opatřil výbušninu v množství větším než malém;

poškodil cizí věc a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou

2. Karel se dopustil přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 3 písm. b) tr. zák.

Trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 3 písm. b) tr. zák. se dopustí, kdo zmaří nebo podstatně ztíží výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že uprchne stráží, z vazby, z výkonu trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence. Jde o úmyslný trestný čin, na který trestní zákoník stanoví trest odnětí Svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let, a tedy jde o přečin (§ 14 odst. 2 tr. zák.).

Karel byl osobou ve výkonu trestu odnětí svobody, a tedy speciálním subjektem ve smyslu § 337 odst. 3 písm. b) tr. zák. V době činu byl mimo prostory věznice, a byl proto střežen příslušníky Vězeňské služby. Karel tedy uprchl z výkonu trestu odnětí svobody a dopustil se tak přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 3 písm. b) tr. zák.

Tedy Karel :

- zmařil výkon rozhodnutí soudu tím, že uprchl z výkonu trestu odnětí svobody.

3. Anna se dopustila přečinu osvobození vězně podle § 338 odst.1, 2 písm. a) tr. zák., přečinu vyhrožování s cílem působit na úřední osobu podle § 326 odst. 1 písm. a), odst. 2 tr. zák. a zločinu vydírání podle § 175 odst. 1, 2 písm. c) tr. zák. v jednočinném souběhu.

Trestného činu osvobození vězně podle § 338 odst.1, 2 písm.a) tr. zák. se dopustí, kdo osvobodí vězně nebo chovance ve výkonu zabezpečovací detence, jeho útěk organizuje, navádí ho k útěku nebo jeho útěk připravuje a spáchá-li takový čin se zbraní. Jde o úmyslný trestný čin se sazbou nepřesahující 5 let, a tedy přečin (§ 14 odst. 2 tr. zák.).

Vězně osvobodí, kdo mu umožní uprchnout z vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody na svobodu. Může se jednat o použití násilí, pohrůžku násilí nebo pohrůžku jiné těžké újmy. Pachatelem je osoba odlišná od vězně nebo chovance ve výkonu zabezpečovací detence. Vězeň, který uprchne stráží, z vazby, z výkonu trestu odnětí svobody nebo chovanec, který uprchne ze zabezpečovací detence, se dopouští trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 337 odst. 3 písm. b) tr. zák. V daném případě Anna použila pohrůžku bezprostředního násilí vůči příslušníkům vězeňské služby a umožnila tak Karlovi uprchnout. Karel byl v té době ve výkonu trestu odnětí svobody, a byl tedy vězeň ve smyslu § 338 tr. zák.

Trestný čin je spáchán se zbraní, jestliže pachatel nebo s jeho vědomím některý ze spolupachatelů užije zbraně k útoku, k překonání nebo zamezení odporu anebo jestliže ji k tomu účelu má u sebe; zbraní se tu rozumí, pokud z jednotlivého ustanovení trestního zákona nevyplývá něco jiného, cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším (§ 118 tr. zák.). Za zbraň podle § 118 tr. zák. je třeba považovat nejen zbraně v technickém smyslu, jako např. zbraně palné, sečné a bodné, dále jiné prostředky, jimiž lze učinit útok proti tělu důraznějším, ale i takový předmět, který pachatel použije v úmyslu vyvolat v poškozeném obavu z hrozícího fyzického násilí, je-li užít za takových okolností, kdy se poškozený může důvodně domnívat, že hrozba zbraní je reálná a že se násilí uskuteční, jestliže se poškozený

nepodřídí vůli pachatele. Za zbraň je v tomto smyslu nutno považovat i repliku pistole (usnesení NS ČR 5 Tdo 792/2003).

Trestného činu vyhrožování s cílem působit na úřední osobu podle § 326 odst.1 písm. a), odst. 2 tr. zák. se dopustí, kdo jinému vyhrožuje usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením značné škody v úmyslu působit na výkon pravomoci úřední osoby a takový čin spáchá se zbraní. Jde o úmyslný trestný čin, na který trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let, a tedy o přečin (§ 14 odst. 2 tr. zák.). Anna vyhrožovala příslušníkům eskorty zastřelením, pokud nepustí na svobodu jejího manžela Karla. Úřední osobou je podle § 127 odst.1 písm. e) tr. zák. příslušník ozbrojených sil nebo bezpečnostního sboru nebo strážník obecní policie. Vězeňská služba České republiky je bezpečnostním sborem (srov. zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky). Příslušníci Vězeňské služby, kteří vykonávali eskortu odsouzeného Karla, byli v té době úředními osobami. Anny tedy vyhrožovala úředním osobám usmrcením a to v úmyslu působit na výkon jejich pravomoci – aby propustili jejího manžela, kterého střežili.

Anna pohrůzkou násilí jiného nutila, aby něco konal, a čin spáchala se zbraní. Tak je charakterizována objektivní stránka trestného činu vydírání podle § 175 odst.1, 2 písm. c) tr. zák.. Trestného činu vydírání podle § 175 odst. 1, 2 písm. c) tr. zák. se dopustí, kdo jiného násilím, pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl. Horní hranice trestní sazby činí 8 let, jedná se proto o zločin (§ 14 odst. 3 tr. zák.).

Základním smyslem institutu jednočinného souběhu trestných činů je vystihnout povahu a závažnost jednání pachatele pro společnost. Škodlivost činu pro společnost bude zpravidla nejlépe vystižena tím, že každý skutek bude zásadně posuzován podle všech zákonných ustanovení, jež na něj dopadají. Trestný čin vyhrožování s cílem působit na úřední osobu podle § 326 tr. zák. je speciální v poměru k trestnému činu vydírání podle § 175 tr. zák., když cíl i prostředky k jeho dosažení jsou užší. Otázku případného souběhu je nutno řešit komparativně – srovnáním trestních sazeb. Za trestný čin podle § 326 odst.1 písm. a), odst.2 tr. zák. hrozí pachateli trest odnětí svobody až na 5 let, zatímco za trestný čin vydírání podle § 175 odst.1, 2 písm. c) tr. zák. je možno uložit trest odnětí svobody na dvě léta až osm let. Rozdíl v trestních sazbách je tak výrazný, že jednočinný souběh trestných činů vyhrožování s cílem působit na úřední osobu podle § 326 odst. 1 písm. a), odst. 2 tr. zák. a trestného činu vydírání podle § 175 odst.1, 2 písm. c) tr. zák. je možný.

Skutek je souhrnem všech vnějších projevů vůle pachatele, které jsou příčinou následku významného z hlediska trestního práva, pokud jsou zahrnuty zaviněním. Jednání obviněné Anny směřovalo k jednomu následku – osvobození vězně. Jedná se proto o jeden skutek a jednání. Anna se dopustila přečinu osvobození vězně podle § 338 odst. 1, 2 písm.a) tr. zák., přečinu vyhrožování s cílem působit na úřední osobu podle § 326 odst. 1 písm. a), odst. 2 tr. zák. a zločinu vydírání podle § 175 odst.1, 2 písm. c) tr. zák. v jednočinném souběhu. Oba tyto (různé) trestné činy byly tedy spáchány jedním skutkem, tj. v jednočinném souběhu (nestejnorodém).

Tedy Anna :

*osvobodila vězně a čin spáchala se zbraní,
jinému vyhrožovala usmrcením v úmyslu působit na výkon pravomoci úřední osoby a
čin spáchala se zbraní,
pohrůzkou násilí jiného nutila, aby něco konal a čin spáchala se zbraní.*

4. Velitel eskorty se nedopustil žádného trestného činu. Jednal v situaci krajní nouze (§ 28 tr. zák.).

Podmínky krajní nouze jsou definovány v ustanovení § 28 tr. zák.. Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem, není trestným činem. Nejde o krajní nouzi, jestliže bylo možno toto nebezpečí za daných okolností odvrátit jinak anebo způsobený následek je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil, anebo byl ten, komu nebezpečí hrozilo, povinen je snášet.

V daném případě Anna hrozila členům eskorty zastřelením. Členové eskorty byli oprávněni k použití zbraně – mohli se bránit a Annu zneškodnit. Vzhledem k tomu, že se čin udál v nemocnici na chodbě, kde se v té době nacházelo více lidí, nechtěl velitel eskorty riskovat přestřelku a případné zranění nezúčastněných osob, a vydal proto rozkaz k propuštění vězně. Jde tak o krajní nouzi – újma není způsobena útočníkovi. Byly splněny podmínky *subsidiarity* [nebezpečí nešlo odvrátit jinak], i *proporcionality* [způsobený následek (propuštění vězně) je zjevně méně závažný než ten, který hrozil (hrozila smrt členů eskorty, resp. další lidí)], a ten, komu nebezpečí hrozilo, nebyl povinen jej snášet.

5. Postup soudce byl v rozporu s § 158a tr. řádu.

Postup při provádění neodkladných a neopakovatelných úkonů před zahájením trestního stíhání je upraven v § 158a tr. řádu. Je-li při prověřování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a zjišťování jeho pachatele třeba provést neodkladný nebo neopakovatelný úkon spočívající ve výslechu svědka nebo v rekognici, provede se na návrh státního zástupce takový úkon za účasti soudce.

Soudce v takovém případě odpovídá pouze za zákonnost provedení úkonu a k tomu cíli může do průběhu úkonu zasahovat. Soudci však nepřisluší přezkoumávat závěr státního zástupce o tom, že úkon je podle zákona neodkladný nebo neopakovatelný. Postup soudce byl proto v rozporu s ustanovením § 158a tr. řádu.

6. Opomenutí ředitele věznice z hlediska podané stížnosti nebude mít žádné procesní důsledky, neboť lhůta k podání stížnosti byla zachována podle § 60 odst. 3,4 písm. d) tr. řádu .

Podle § 60 odst. 3 tr. řádu případně-li konec lhůty na den pracovního klidu (na neděli), končí lhůta nejbližší následující pracovní den (tj. pondělí).

Podle § 60 odst. 4 písm. d) tr. řádu je lhůta zachována též tehdy, bylo-li podání ve lhůtě učiněno u ředitele nápravného zařízení (věznice), kde je ten, kdo podání činí, ve vazbě. Jestliže Anna stížnost předala řediteli věznice v pondělí, učinila tak ještě ve lhůtě k podání opravného prostředku. Prodlení ředitele věznice s faktickým předáním podání k poštovní přepravě tak nemá žádné procesní důsledky, neboť stížnost byla podána včas.

7. Postup soudu byl v rozporu s ustanovením § 278 odst.1 tr. řádu.

Podmínky obnovy trestního řízení jsou upraveny v § 278 odst. 1 tr. řádu. Podle tohoto ustanovení se obnova řízení, které skončilo pravomocným rozsudkem nebo trestním příkazem, povolí, vyjdou-li najevo skutečnosti nebo důkazy *soudu dříve neznámé*, které by mohly samy o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými už dříve odůvodnit jiné rozhodnutí o vině nebo o přiznaném nároku poškozeného na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo na vydání bezdůvodného obohacení, anebo vzhledem k nimž by původně uložený trest byl ve zřejmém nepoměru k povaze a závažnosti trestného činu nebo k poměrům pachatele nebo uložený druh trestu by byl ve zřejmém rozporu s účelem trestu.

Za nové se považují takové skutečnosti, které nebyly předmětem dosavadního dokazování nebo zjišťování, předcházejícího vydání napadeného rozhodnutí. Novým důkazem z pohledu § 278 tr. řádu je důkaz, který nebyl v původním řízení, jehož se návrh na obnovu týká, soudu znám – tedy nebyl obsažen ve spise, uplatněn některou z procesních stran nebo proveden; důvod, proč nebyly soudu tyto důkazy známy, není podstatný.

Z hlediska splnění podmínek obnovy řízení ve smyslu § 278 odst. 1 TŘ není rozhodující, zda o skutečnostech nebo důkazech, které se v návrhu na obnovu uplatňují, věděl v původním řízení navrhovatel (zde odsouzený Karel), nýbrž je rozhodující, zda tyto skutečnosti nebo důkazy byly nebo nebyly známy soudu (č. 10/1976 Sb. rozh. tr.).

V daném případě bylo jméno svědka i okolnosti, o které měl jako svědek vypovídat, Karlovi známé již původním trestním řízením, soudu však známé nebyly. Přitom se jednalo o přímý důkaz o Karlově nevině. Byly tak splněny podmínky obnovy řízení podle § 278 odst.1 TŘ, neboť Karel navrhl důkaz *soudu dříve neznámý*, který by mohl sám o sobě odůvodnit jiné rozhodnutí o vině. Postup soudu tak byl v rozporu s ustanovením § 278 odst. 1 tr. řádu.